

Lieta C-616/19

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2019. gada 16. augusts

Iesniedzējtiesa:

High Court (Īrija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2019. gada 2. jūlijs

Prasītāji:

M.S.

M.W.

G.S.

Atbildētājs:

Minister for Justice and Equality

HIGH COURT

PĀRBAUDE TIESĀ

[..]

STARP

M.S. (AFGANISTĀNA)

PRASĪTĀJS

UN

MINISTER FOR JUSTICE AND EQUALITY

ATBILDĒTĀJS

KĀ ARĪ

[..]

M.W. (AFGANISTĀNA)

PRASĪTĀJS

UN

MINISTER FOR JUSTICE AND EQUALITY

ATBILDĒTĀJS

KĀ ARĪ

[..]

G.S. (GRUZIJA)

PRASĪTĀJS

UN

MINISTER FOR JUSTICE AND EQUALITY

ATBILDĒTĀJS

**Tiesneša Ričarda Hamfreja [Richard Humphreys] 2019. gada 2. jūlijā
pasludinātais SPRIEDUMS**

[oriģ. 2. lpp.]

Fakti M.S. lietā

1. M.S. ir patvēruma meklētājs no Afganistānas, kurš apgalvo, ka ir ieradies valstī *caur* Grieķiju, Itāliju un Franciju. 2017. gada 1. augustā viņš iesniedza starptautiskās aizsardzības pieteikumu. Krāpnieciski viņš neinformēja *IPO*, ka Itālijā viņam jau bija piešķirta alternatīvā aizsardzība. Pēc viņa pieteikuma iesniegšanas *Eurodac* sistēmā tika atklāta sakritība ar pirkstu nospiedumiem, kas jau iepriekš bija paņemti Francijā 2017. gada aprīlī un jūnijā un Itālijā 2012. gada 6. augustā. Notika saziņa ar Itālijas varas iestādēm, kuras 2017. gada 10. oktobrī informēja *International Protection Office* (Starptautiskās aizsardzības biroju), ka prasītājam Itālijā ir piešķirta alternatīvā aizsardzība un viņam ir uzturēšanās atļauja, kas ir derīga līdz 2020. gada 11. decembrim. *IPO* 2017. gada 1. decembrī nolēma, ka starptautiskās aizsardzības pieteikums nav pieņemams saskaņā ar 2015. gada *International Protection Act* (Starptautiskās aizsardzības likums) 21. panta 4. punkta a) apakšpunktu. 2018. gada 17. janvārī prasītājs šo rekomendāciju pārsūdzēja *International Protection Appeals Tribunal*

(Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesa, turpmāk tekstā – “IPAT)). 2018. gada 23. maijā minētā tiesa nolēma atstāt spēkā lēmumu atzīt aizsardzības pieteikumu par nepieņemamu.

Fakti M.W. lietā

2. M.W. arī ir no Afganistānas un viņam ir īpaši raiba imigrācijas vēsture. Viņš apgalvo, ka viņš pameta Afganistānu 2009. gadā un devās cauri Irānai, Turcijai, Grieķijai, Itālijai un Francijai uz Apvienoto Karalisti. Viņam tika dota atļauja gadu palikt Apvienotajā Karalistē, un šo atļauju viņš neveiksmīgi centās atjaunot. Pēc tam viņš tur palika nelegāli līdz 2014. gada 22. februārim, kad viņš devās uz Franciju, bet pēc tam uz Beļģiju. 2014. gada 24. februārī viņš iesniedza starptautiskās aizsardzības pieteikumu Beļģijā un pēc tam 2014. gada 1. maijā tika nosūtīts atpakaļ uz Apvienoto Karalisti, domājams, saskaņā ar Dublīnas sistēmu. 2014. gada 22. jūlijā viņš tika deportēts no Apvienotās Karalistes uz Afganistānu, bet 2014. gada decembrī atkal devās prom no savas dzimtenes. Viņš šķērsoja Pakistānu, Irānu, Turciju, Grieķiju, Ziemeļmaķedoniju, Serbiju, Horvātiju un Austriju, galu galā pavadot **[oriģ. 3. lpp.]** noteiktus laikposmus Vācijā, Francijā un Itālijā. Pēc tam viņš uz gadu atgriezās Francijā, tad 2017. gada sākumā nelikumīgi atgriezās Apvienotajā Karalistē un visbeidzot Īrijā, kur viņš 2017. gada 4. jūlijā iesniedza starptautiskās aizsardzības pieteikumu. Arī šajā gadījumā šķiet, ka viņš, to darot, neatklāja savu imigrācijas vēsturi.
3. 2017. gada 14. augustā Itālijas iestādes informēja IPO, ka prasītājam Itālijā ir piešķirta alternatīvā aizsardzība un viņam ir uzturēšanās atļauja, kas ir derīga līdz 2022. gada 23. janvārim. IPO 2018. gada 2. februārī nolēma uzskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu par nepieņemamu. 2018. gada 8. februārī prasītājs, iesniedzot apelācijas sūdzību, kurā nebija ietverts pamatojums, to pārsūdzēja IPAT. 2018. gada 22. februārī tika iesniegts apelācijas sūdzības pamats. Tiesa 2018. gada 28. septembrī apelāciju noraidīja.

Fakti G.S. lietā

4. G.S. ir Gruzijas pilsonis, kurš apgalvo, ka sākotnēji pameta Gruziju 1993. gadā. Viņš devās uz Vāciju un pieprasīja tur patvērumu, bet pēc desmit dienām atgriezās dzimtenē. Pēc tam 1995. gadā viņš atkal devās prom no Gruzijas uz Portugāli ar darba vīzu, kur viņš uzturējās četrus gadus pirms atgriešanās mājās. 2003. gadā viņš atkal pameta savu valsti un devās uz Austriju, kur pieprasīja patvērumu, bet pēc četriem tur pavadītiem gadiem viņam tika pieprasīts valsti atstāt. Kādā brīdī viņš arī lūdza patvērumu Šveicē, bet atsauca šo prasību. Viņš atgriezās Gruzijā un pēc tam 2009. gada janvārī caur Turciju devās uz Itāliju, kur lūdza starptautisko aizsardzību. Viņam tika atteikts bēgļa statuss, bet tika piešķirta alternatīvā aizsardzība. Tad viņš devās uz Īriju, ierodoties tur 2017. gada 17. decembrī, taču viņam tika atteikta atļauja iebraukt valstī. Pēc tam viņš norādīja, ka vēlas pieteikties starptautiskajai aizsardzībai, un to izdarīja nākamajā dienā. Atšķirībā no citiem prasītājiem viņš atklāti pastāstīja par savu imigrācijas vēsturi. Eurodac sistēmas dati apstiprināja pirkstu nospiedumu sakrītību ar tiem, kas bija paņēmti

Itālijā 2009. gada 12. martā. 2018. gada 17. janvārī saskaņā ar Dublinas sistēmu Itālijai tika nosūtīts atpakaļpieņemšanas **[oriģ. 4. lpp.]** pieprasījums, bet tas tika noraidīts 2018. gada 31. janvārī, pamatojoties uz to, ka patvēruma procedūra Itālijā bija pabeigta. IPO 2018. gada 2. februārī nolēma uzskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu par nepieņemamu. Tas tika pārsūdzēts IPAT, kas 2018. gada 18. oktobrī nolēma apstiprināt šo rekomendāciju.

M.S. lietas procesuālā vēsture

5. Prasītāja pamatojums tika iesniegts 2018. gada 20. jūnijā, galvenais prasījums bija izdot *certiorari* (pārbaudes tiesā procedūra) rīkojumu, kas vērsts uz tiesas 2018. gada 23. maija lēmumu. Es devu atļauju 2018. gada 25. jūnijā [..]. [valsts procedūra]

M.W. lietas procesuālā vēsture

6. Pamatojums tika iesniegts 2018. gada 4. oktobrī, un galvenais prasījums bija tiesas 2018. gada 28. septembra lēmuma *certiorari* [..]. Es devu atļauju 2018. gada 8. oktobrī [..]. [..] [valsts procedūra]

G.S. lietas procesuālā vēsture

7. Atļauja G.S. lietā tika piešķirta 2018. gada 19. oktobrī, galvenais prasījums bija izdot *certiorari* rīkojumu, kas vērsts uz tiesas 2018. gada 19. oktobra lēmumu, un atzīt, ka 2015. gada likuma 21. panta 2. punkta a) apakšpunkts ir pretrunā ar ES tiesību aktiem un nav spēkā [..]. [valsts procedūra] **[oriģ. 5. lpp.]**

Atbilstošie valsts un Eiropas tiesību aktu noteikumi

8. 2015. gada likuma 21. panta 2. punkta a) apakšpunktā ir teikts: “2) Starptautiskās aizsardzības pieteikums nav pieņemams, ja attiecībā uz personu, kas ir pieteikuma priekšmets, ir pastāv viens vai vairāki no šiem apstākļiem; a) cita dalībvalsts personai ir piešķirusi bēgļa vai alternatīvās aizsardzības statusu [..]”.
9. Patvēruma procedūru direktīvas 2005/85 22. apsvērumā ir teikts:

“Dalībvalstīm būtu jāizskata visi pieteikumi pēc būtības, t. i., jāizvērtē, vai attiecīgo pieteikuma iesniedzēju var atzīt par bēgli saskaņā ar Padomes Direktīvu 2004/83/EK (2004. gada 29. aprīlis) par obligātiem standartiem trešās valsts pilsoņu vai bezvalstnieku atzīšanai par bēgļiem vai personām, kam citādi vajadzīga starptautiska aizsardzība, un piešķirtās aizsardzības saturu, izņemot, ja šī direktīva paredz citādi, jo īpaši, ja var pamatoti pieņemt, ka cita valsts veiktu pārbaudi vai nodrošinātu pietiekamu aizsardzību. Jo īpaši dalībvalstīm nebūtu jāizvērtē patvēruma pieteikums pēc būtības, ja pirmā patvēruma valsts pieteikuma iesniedzējam ir piešķirusi bēgļa statusu vai citādu pietiekamu aizsardzību, un šī valsts pieteikuma iesniedzēju uzņems atpakaļ.”

10. Direktīvas 2005/85 panta 25. pantā ir noteikts: “1. *Papildus gadījumiem, kad pieteikums netiek izvērtēts saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 343/2003, dalībvalstīm nav jāizvērtē, vai meklētāju var kvalificēt kā bēgli saskaņā ar Direktīvu 2004/83/EK, ja pieteikums tiek [oriģ. 6. lpp.] uzskatīts par nepieņemamu saskaņā ar šo pantu.* 2. *Dalībvalstis var uzskatīt patvēruma pieteikumu par nepieņemamu saskaņā ar šo pantu, ja: a) cita dalībvalsts ir piešķirusi bēgļa statusu; b) valsts, kas nav dalībvalsts, tiek uzskatīta par meklētāja pirmo patvēruma valsti saskaņā ar 26. pantu; c) valsts, kas nav dalībvalsts, tiek uzskatīta par meklētājam drošu trešo valsti saskaņā ar 27. pantu; d) meklētājs drīkst palikt attiecīgajā dalībvalstī, pamatojoties uz citiem faktiem, kā arī tāpēc, ka viņam ir piešķirts statuss, kas ir līdzvērtīgs bēgļa statusa tiesībām un pabalstiem saskaņā ar Direktīvu 2004/83/EK; e) meklētājs drīkst palikt attiecīgās dalībvalsts teritorijā, pamatojoties uz citiem faktiem, kas aizsargātu viņu no repatriēšanas, gaidot statusa noteikšanas procedūras rezultātus saskaņā ar d) apakšpunktu; f) meklētājs ir iesniedzis identisku pieteikumu pēc galīgā lēmuma; g) meklētāja apgādājamais iesniedz pieteikumu pēc tam, kad viņš saskaņā ar 6. panta 3. punktu piekrita, ka viņa lieta ir daļa no pieteikuma, kas iesniegts viņa vārdā, un nav faktu, kas saistīti ar apgādājamā situāciju, kas attaisno atsevišķu pieteikumu.”*
11. Pārstrādātajā procedūru direktīvā 2011/95, kas nav piemērojama Īrijai, ir mainīta atbilstošā atsauce uz bēgļa statusu uz atsauci, kur “*cita dalībvalsts ir piešķirusi starptautisku aizsardzību*” (pārstrādātās direktīvas 33. panta 2. punkta a) apakšpunkts).
12. EST apvienotajās lietās C-297/17, C-318/17, C-319/17 un C-438/17 *Bashar Ibrahim u.c./Bundesrepublik Deutschland un Bundesrepublik Deutschland/Taus Magamadov* 71. punktā paziņoja, ka pārstrādātās procedūru direktīvas noteikumi “[..] ļauj dalībvalstīm arī noraidīt patvēruma pieteikumu kā nepieņemamu, ja meklētājam cita dalībvalsts nav [oriģ. 7. lpp.] piešķirusi tiesības uz patvērumu, bet vienīgi alternatīvo aizsardzību.” Līdzīgs apgalvojums ir minēts sprieduma 58. punktā.
13. Galvenā interpretācijas problēma šajā lieta ir tā, ka, lai gan kopējās Eiropas patvēruma sistēmas savstarpēji savienojšie elementi ir tādi, ka saskaņā ar pārstrādāto procedūru direktīvu un Dublinas III regulu Nr. 604/2013, kas darbojas kopā, ir skaidrs, ka nevienai atsevišķai dalībvalstij nav jānodarbojas ar pieteikumu par starptautisko aizsardzību, kas iepriekš tikusi piešķirta citā jurisdikcijā, vai nu tāpēc, ka turpmāku pieteikumu kādā dalībvalstī var uzskatīt par nepieņemamu, vai arī tāpēc, ka personu var nosūtīt atpakaļ saskaņā ar Dublinas sistēmu. Nepilnības rodas ļoti ierobežotajā dalībvalstu kategorijā, kurām ir saistoša Dublinas III regula, bet ne pārstrādātā procedūru direktīva. Šajā kategorijā ietilpst tikai Īrija un Apvienotā Karaliste, tādējādi radot būtisku interpretācijas jautājumu, kas galu galā ir par to, vai dalībvalsts var uzskatīt, ka citas dalībvalsts piešķirta alternatīvā aizsardzība ir pamats, lai turpmāko starptautiskās aizsardzības pieteikumu uzskatītu par nepieņemamu.

14. Šajā lietā lēmums ir jāpieņem par trīs jautājumiem par Eiropas tiesību aktiem, un, izmantojot savu rīcības brīvību šajā ziņā, es uzskatu, ka šos jautājumus ir nepieciešams un ir lietderīgi uzdot Eiropas Savienības Tiesai saskaņā ar LESD 267. pantu.

Pirmais jautājums

15. Pirmais jautājums ir šāds: vai Direktīvas 2005/85 25. panta 2. punkta d) un e) apakšpunktā minētā atsauce uz “*attiecīgo dalībvalsti*” nozīmē a) pirmo dalībvalsti, kura piešķirusi meklētājam aizsardzību, kas ir ekvivalenta patvērumam, vai b) otro dalībvalsti, kurai ir iesniegts turpmāks starptautiskās aizsardzības pieteikums, vai c) jebkuru no šīm dalībvalstīm [orig. 8. lpp.].
16. Prasītāji M.S. un M.W. apgalvo, ka “*attiecīgā dalībvalsts*” ir otra dalībvalsts. Prasītājs G.S. lietā atzina, ka tā varētu būt jebkura no dalībvalstīm. Atbildētāji apgalvo, ka frāze ietver pirmo dalībvalsti.
17. Mana ierosinātā atbilde ir tāda, ka atsauci uz “*attiecīgo dalībvalsti*”, kas minēta procedūru direktīvas 25. panta 2. punkta d) un e) apakšpunktā, vissaprātīgāk un vislabāk ir interpretēt kā jebkuru no dalībvalstīm. Tas arī nozīmētu, ka procedūru direktīvas 22. apsvērumam būtu saskaņota nozīme. Ja šajā normā nebūtu iekļauta pirmā dalībvalsts, rastos būtiska nepilnība, jo tas nozīmētu, ka ar alternatīvai aizsardzībai līdzvērtīgu tiesību piešķiršanu citā valstī, kas nav dalībvalsts, pietiek, lai pieteikumu uzskatītu par nepieņemamu. Tam ir ļoti maza jēga.
18. Šis jautājums ir svarīgs tāpēc, ka, ja “*attiecīgā dalībvalsts*” ietver pirmo dalībvalsti, t.i., ja tā nozīmē pirmo dalībvalsti vai jebkuru no dalībvalstīm, tad varētu pastāvēt likumīgs pamats, uz kura šie pieteikumi tika atzīti par nepieņemamiem, un tāpēc 2015. gada likuma 21. pants, iespējams, nav nesaderīgs ar ES tiesību aktiem. Jāatzīst, ka likumīgais pamats, kas no tā izriet, nebija tas, uz kuru tiesa īpaši atsaucās. Bet to var uzskatīt par tīri tehnisku jautājumu, jo būtībā tiesa balstījās uz 2015. gada likuma 21. pantu, kuru varēja uzskatīt par spēkā esošu, ja “*attiecīgā dalībvalsts*” nozīmē vai ietver pirmo dalībvalsti.

Otrais jautājums

19. Otrais jautājums ir šāds: ja trešās valsts valstspiederīgajam ir piešķirta starptautiska aizsardzība alternatīvās aizsardzības veidā pirmajā dalībvalstī un viņš pārceļas uz otras dalībvalsts teritoriju, vai tad turpmāka [orig. 9. lpp.] starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniegšana otrajā dalībvalstī ir tāda tiesību ļaunprātīga izmantošana, kas ļauj otrajai dalībvalstij pieņemt pasākumu, kurā paredzēts, ka šāds turpmāks pieteikums nav pieņemams.
20. Prasītāji visos trīs gadījumos apgalvo, ka šāds turpmāks pieteikums nav tiesību ļaunprātīga izmantošana. [...] Prasītājs G.S. lietā arī apgalvoja, ka šis jautājums neizriet no tiesas nolēmuma, lai gan šķiet, ka šim iebildumam ir ierobežots spēks, jo jautājums ir par to tiesību aktu spēkā esamību, uz kuriem bija balstīts tiesas

nolēmums. Atbildētāji apgalvo, ka dalībvalstij ir atļauts pieņemt jautājumā minēto pasākumu.

21. Es uzskatu, ka otra vai patiešām turpmāka pieteikuma iesniegšana, ja personai jau ir piešķirta alternatīvā aizsardzība, ir tiesību ļaunprātīga izmantošana, un tāpēc saskaņā ar Savienības tiesību vispārējiem principiem dalībvalsts ir tiesīga pieņemt pasākumus, lai šādus pieteikumus uzskatītu par nepieņemamiem, piemēram, šajā lietā apstrīdēto pasākumu. Turklāt es ar visu cieņu ierosinu, ka, ņemot vērā Eiropas projekta vispārējo nākotnes ilgtspēju, nebūtu pareizi interpretēt Savienības tiesību aktus tādējādi, lai piešķirtu papildu tiesības tik sensitīvajā imigrācijas jomā, ja vien tā nav attiecīgā noteikuma skaidra nozīme, it īpaši attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem un divtik, ja pastāv nopietns ļaunprātīgas izmantošanas jautājums.
22. Jautājuma būtība ir tāda, ka gadījumā, ja pieteikumu var noraidīt kā tiesību ļaunprātīgu izmantošanu, prasītāju ierosinātā apstrīdēšana ir neveiksmīga.

Trešais jautājums [oriģ. 10. lpp.]

23. Trešais jautājums: vai Direktīvas 2005/85 25. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā, ka dalībvalsts, kurai nav saistoša Direktīva 2011/95, bet ir saistoša Regula (EK) Nr. 604/2013, pieņem tādu pasākumu kā šajā lietā, ar ko patvēruma pieteikums, ko iesniedzis [trešās] valsts pilsonis, kuram cita dalībvalsts iepriekš ir piešķirusi alternatīvo aizsardzību, tiek atzīts par nepieņemamu.
24. Prasītāji apgalvo, ka jautājumā minēto tiesību aktu pieņemšana ir izslēgta, turpretī atbildētājs apgalvo, ka tā nav izslēgta.
25. Mans uzskats ir tāds, ka procedūru direktīvas burtiska interpretācija šajā kontekstā radītu nepilnības, kam nav īpaša mērķa, un tas būtu pretrunā ar direktīvas nodomu un mērķi, skatot to kopā ar Dublinas sistēmas tiesību aktiem. Nepilnības šeit rodas tāpēc, ka procedūru direktīvas un Dublinas II regulas loģika un nodoms ir tāds, ka dalībvalstij nav jālemj par patvēruma pieteikumu, ko iesniedzis kāds, kam jau ir piešķirta alternatīvā aizsardzība vai līdzvērtīga aizsardzība citā dalībvalstī vai patiesībā jebkur citur. Tā joprojām ir arī pārstrādātās procedūru direktīvas un Dublinas III regulas, skatot tās kopsakarā, loģika un nodoms, kā to norādīja *Vedsted Hansen, Hailbronner and Thym, EU Immigration and Asylum Law, 2nd ed. (C.H. Beck/Hart/Nomos, 2016. gads) 1354. lpp.*, kur tiek teikts, ka pārstrādāto procedūru direktīvu var "uzskatīt par Dublinas III regulas papildinājumu". Tomēr trūkums rodas tad, ja valsts darbojas, pamatojoties uz sākotnējās procedūru direktīvas un Dublinas III regulas kombināciju, kas ir situācija, kura attiecas tikai uz Īriju un Apvienoto Karalisti. Šādā situācijā rodas jautājums, vai būtu jāatkāpjas no procedūru direktīvas burtiskās nozīmes un direktīva būtu jāinterpretē atbilstoši vispārējam nodomam [oriģ. 11. lpp.].
26. Jautājuma būtība ir tāda, ka, ja šādi tiesību akti ir atļauti, prasītāju ierosinātā apstrīdēšana ir neveiksmīga.

Secība

27. Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jāuzdod šādi jautājumi EST saskaņā ar LESD 267. pantu.

- i) Vai Direktīvas 2005/85 25. panta 2. punkta d) un e) apakšpunktā minētā atsauce uz “*attiecīgo dalībvalsti*” nozīmē a) pirmo dalībvalsti, kura piešķirusi starptautiskās aizsardzības meklētājam aizsardzību, kas ir ekvivalenta patvērumam, vai b) otro dalībvalsti, kurai ir iesniegts turpmāks starptautiskās aizsardzības pieteikums, vai c) jebkuru no šīm dalībvalstīm?
- ii) Ja trešās valsts valstspiederīgajam ir piešķirta starptautiska aizsardzība alternatīvās aizsardzības veidā pirmajā dalībvalstī un viņš pārceļas uz otras dalībvalsts teritoriju, vai tad turpmāka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniegšana otrajā dalībvalstī ir tāda tiesību ļaunprātīga izmantošana, kas ļauj otrajai dalībvalstij pieņemt pasākumu, kurā paredzēts, ka šāds turpmāks pieteikums nav pieņemams?
- iii) Vai Direktīvas 2005/85 25. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā, ka dalībvalsts, kurai nav saistoša Direktīva 2011/95, bet kurai ir saistoša Regula Nr. 604/2013, pieņem tādus tiesību aktus, kādi ir izskatāmajā lietā, ar ko trešās valsts pilsoņa patvēruma pieteikums tiek uzskatīts par nepieņemamu, ja cita dalībvalsts viņam iepriekš ir piešķirusi alternatīvo aizsardzību?